

JUGOSLAVIJA V NEVARNOSTI VOJNE

PINCHOT IMENOVAN ZA POSREDOVALCA V ANTRACITNI KRIZI.

Pennsylvanski guverner upa, da se mu bo posredilo na današnji konferenci pogovorniki obe strani, ki ter tako odvrniti pretebo stavko.

UNJE SO SE SOGLASNO IZREKLE ZA STAVKO.

Harrisburg, Pa. — Guverner Pinchot, ki ga je predsednik Coolidge imenoval za posredovalca v sporu med antracitnimi premogarji in lastniki, se je v petek ponoči vrnil v Harrisburg iz Washingtona ter se takoj lotil načrtov, kako pripraviti sporni stranki k pobedanju in spravi.

Prvi korak, ki ga bo guverner podvzel v tem oziru, bo to, da povabi premogarje in lastnike na skupno konferenco, ki se bo vršila najbrž že danes. Kje in ob kateri uri se snide ta konferenca, ni znano.

Takoj po svojem povratku je imel guverner konferenco s tajnikom Josephom J. Walshem s državnega rudniškega oddelka.

Washington, D. C. — Na povabilo predsednika Coolidgeja je guverner Pinchot naznanil v tem mestu, da hoče uvesti nova prizadevanja za spravo med premogarji in lastniki, pred dnem 1. septembra, na kateri dan se ima pričeti preteča stavka antracitnih premogarjev.

Po večurni konferenci s predsednikom Coolidgejem in Johnom Haya Hammondom, ki je načelnik zvezne premogovne komisije, se je guverner Pinchot odpeljal iz Washingtona v Harrisburg. Bržko dospel tjakaj, bo stopil v stik s voditelji obeh strank ter si prizadeval sklicati konferenco, na kateri bi naj se iznova pričela medna pogajanja.

Prišel iz Bele hiše je podal guverner Pinchot naslednjo izjavo:

"Predsednik Coolidge je bil tako priazen, da me je pozval na konferenco glede premogovnega položaja ter me prošil, naj storim, kar morem, za rešitev tega nesrečnega problema. Dokler nisem vedel, kaj želi predsednik, da naj storim, sem se zdržal vsakega vmešavanja. Sedaj pa bom gledal, da pridem s premogarji in lastniki v stik, bržko dopem v Harrisburg."

Predsednik je obljubil guvernerju Pinchotu sodelovanje zveznih oblasti v polni meri. Med predsednikom in guvernerjem vlada popolno soglasje, in dejala bo priča vzajemnemu delovanju zveznih in državnih uradnikov za odvrnitev in preprečitev antracitne stavke.

Ker obsega država, katere guverner je Pinchot, vse antracitne premogokepe, sodi v njegov delokrog ta zadeva bolj kakor v območje zveznih oblasti. Zato ravno je predsednik pozval guvernerja, naj vzame on ta spor v roke ter ga reši, kakor se mu zdi prav in pametno.

Predsednik Coolidge goji upanje, da pride do poravnave brez stavke. Tega upanja pa ne zida na kako posebno okolščino, pač pa na splošno miroljubno ozračje, ki prevladuje po celi deželi.

Guverner Pinchot je dejal, da ni bil na konferenci s predsednikom izdelan noben poseben načrt za poravnanje med premogarji in lastniki. Nadalje je tudi rekel, da nimajo vesti o izrednem sešlicanju pennsylvanskega senata nobene podlage.

Načelnik Hammond je še vedno optimističen glede končnega izida antracitnega spora, ker je mnenja, da bo samoljubije na strani premogovnih lastnikov in premogarjev preprečilo ukinitve (Daj se na 3. strani.)

"INDUNKŠEN" ZA RU. DARJE SE JE PREPRAVLJA.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Justični tajnik Daugherty, o katerem so poročali, ko je predsednik Harding umrl, da ne ostane več v službi, počeka menda še toliko časa, da odredi sodno prepoved proti rudarjem na polju antracita, če zastavljajo 1. septembra. Vsa znamenja kažejo, da se Coolidgeva administracija poslužila "indunkšena" v slučaju stavke, ako se izjalovi upanje na zadostno količino nadomestil za trdi premog. Na ta način je Wilsonova administracija prisilila Lewisa na kapitulacijo v jeseni leta 1919.

PLINARSKI DELAVCI ZAPRETI S STAVKO.

Tisoč policajev je čikaške plinarni zahtevalo od mesta za svinč, če se ne pobota s svojimi delavci.

DELAVCI ZAHTEVAJO NEDOLGOVIŠNJE, A PLINARNA NAJBREŽ NE BO UGODILA ZA TEVE.

Chicago, Ill. — Tisoč policajev je plinarna "People's Gas Light & Coke Co." zahtevala od mesta za svinč, če ne pride v sporu med njo in njenimi delavci do poravnave. Delavci, 1.000 po številu, so zapretili plinarni, da bodo čez en teden zastavljali, če plinarna ne ustreže njih zahtevi, s katero hočejo imeti od 25 do 30 odstotkov zvišano mezo. Strah pred to stavko je pospešil pripravo za odvrnitev morebitnih izgredov.

Po mestu so včeraj krožile vesti, da se kompanija z vso naglico in skrbnostjo pripravlja na to, da zlomi stavko, bržko pride do nje.

Uvodna pogajanja so bila odprta v petek med kompanijskimi uradniki in unijskim odborom; kakor poročajo tisti, ki so se vdeležili tistega sestanka, so vzeli doslej še manj važna vprašanja glede delavskih razmer v preteklosti.

Delavci je zastopal James Murphy, ki je sedaj predsednik njih organizacije, in pa upravljatelj Pat Gallagher. Okoli 100 strojnikov, ki pripadajo krajevnemu društvu števil 629 Mednarodne unije parnih strojnikov, se je pridružilo Ameriški delavski federaciji. Te je zastopal John Gorey.

Delavci čikaške plinarne, ki imajo dnevno plačo po \$3.87 in po 72 centov na uro, zahtevajo 25 odstoten mezni povšek. Strojniki, ki dobivajo sedaj po 72 centov na uro, hočejo imeti po \$1 na uro.

Z ozirom na dejstvo, da je iliti noška trgovska komisija naročila plinarni znižati ceno plinu — v nekaterih slučajih do 20 odstotkov — skoro gotovo ne bo plinarna sedaj dovolila meznega zvišanja.

Pred nekajimi tedni so se unijski uradniki pritožili, da ima korporacija postranskih plinovih izdelkov najete zasebne detektive, ki črne in blatijske delavce pri kompanijskem vodstvu. Uradniki čikaške plinarne pa so izjavili, da ni trdika postranskih izdelkov njih podjetje.

Pred nekajimi tedni so se unijski uradniki pritožili, da ima korporacija postranskih plinovih izdelkov najete zasebne detektive, ki črne in blatijske delavce pri kompanijskem vodstvu. Uradniki čikaške plinarne pa so izjavili, da ni trdika postranskih izdelkov njih podjetje.

Pred nekajimi tedni so se unijski uradniki pritožili, da ima korporacija postranskih plinovih izdelkov najete zasebne detektive, ki črne in blatijske delavce pri kompanijskem vodstvu. Uradniki čikaške plinarne pa so izjavili, da ni trdika postranskih izdelkov njih podjetje.

POLICAJ JE VESEL, DA JE HARDING UMRL.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Policaj Rice E. Green je rekel na glas, ko je opravljal stražo ob času Hardingovega oficijelnega pogreba v Washingtonu, da bi bilo za Ameriko boljše, če bi bil Harding umrl že pred desetimi leti. Navzroč, ki so to slišali, so policaja ozvali in zdaj je izgubil službo.

LASTNI INTERESI NAJ VODIJO AMERIKO V VNANJI POLITIKI.

Bivši angleški kancelar pravi, da bi se morala ameriška politika do Evrope naslanjati na ameriške potrebe.

BIRKENHEAD SMATRA WILSONOV IDEALIZEM V VNANJI POLITIKI ZA ZAVOŽENO REČ.

Williamstown, Mass. — V mnenju da ni svet še zadosti zrel za idealizem Woodrowa Wilsona, je dejal bivši angleški kancelar Birkenhead, da naj bi le lastni interesi odločevali, ali se naj Združene države vmešajo v zadeve nesrečne Evrope, ali ne.

V svojem govoru na seji političnega instituta je Birkenhead navedel besede angleškega filozofa in jurista Jeremije Bentham, ki je bil mnenja, da je lastni interesi gonila sila vsakega človeškega prizadevanja. Isto velja tudi za narode.

Ko določi Amerika, kaj ustvarja njene najboljše interese ali koristi, je dejal nadalje govornik, mora imeti pred očmi to, da je treba velikim narodom velikega sveta, v katerem razvijajo svoje veličino, in da procvita trgovski ženin le tedaj, če procvita cel svet.

Potem je opozoril Ameriko na dejstvo, da se učinki omejenih trgov glede tovarov in poljedelstva, zelo usodni, in če bi Amerika sredi obubožanosti celoga sveta producirala več, kakor potrebuje sama, bi prišla v take neželjene zagate kakor Velika Britanija.

Poudarjaje svojo trditve, da je lastna korist prevladajoč motiv v življenju, je dejal Birkenhead, da bi svet ne mogel obstajati, če bi imel idealizem popolnoma proste roke. Noben narod, ki je v objemu demokratskih idej, ne more postati sluga svetne Sodbe Woodrowa Wilsona o njegovih rojakih je bila napačna. In s to zmoto je postal nosilec vseh povojnih razvitkov in dogodkov.

Lord Birkenhead je pričel svoj govor z izjavo, da je ducat neodgovornih, ali vendar pa mogočih ljudi na zasebnih razgovorih v Berlinu odločilo svetovno vojno.

"Za svojo osebo se nikakor ne motim, če povem, da kaj se ima ameriška vlada največ brigati. Ona ima edino dolžnost do ameriškega ljudstva.

"Če je vmešavanje v evropske zadeve koristno za ameriški narod, potem je dolžnost ameriške vlade, da se vmeša vanje.

"Ali v treznem premišljevanju je prišla vlada najbrž do zaključka, da ne more ameriško ljudstvo pričakovati nobenega dobička in nikakršne koristi, če prevzame evropske in svetovne odgovornosti. In ne izpolnjevala bi svojih dolžnosti, če bi naprtila ameriškiemu narodu take brezkoristne odgovornosti.

250 MEZGOVEV ALI MUL ZGORELO.

East St. Louis, Ill. — Okoli 250 mezegeev je zgorelo v požaru, ki je upepelil hlev, ki je bil last tvrdk Frank Nugent, Edward Barnett in Rufus Wells. Mule so bile določene za španske vlado. Ogenj je, kakor menijo, zanetil iskra z lokomotive. Škoda cenijo na 75.000 za poslopje, in \$50.000 za mule.

VRME.

Chicago in okolica. — V torek jasno. Zmerni severno zapadni vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 71, najnižja 62. Sola se izide ob 6:09, zaide ob 7:34.

REVOLTA ŠPANSKIH ČET!

Madrid, 25. avg. — Osmo inšantirija, ki je imela odriniti v Maroko, se je spuntala med marširanjem na transportni parnik v Malagi. Eden častnik je bil ubit in trinajst prostakov in častnikov je bilo ranjenih. Končno je bil polk premagan in s strojnimi pogan na ladjo.

V Bilbau so komunisti organizirali generalni štrajk v protestu proti marošanski vojni. V izgredih, ki so sledili, je bilo več oseb ubitih in ranjenih in 75 komunistov je bilo aretiranih. Med ranjenimi je tudi Perez Melis, voditelj komunistične stranke v Bilbau.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Predsednik Coolidge je imenoval guvernerja Pennsylvanije Pinchota za posredovalca v antracitni krizi.

Justični tajnik Daugherty je pripravil "indunkšen" za rudarje.

Trgovci s trdim premogom na zahodu naročajo premog iz Anglije.

Delavci čikaške plinarne zapretili s stavko.

Uradni in diplomatični krogi v Washingtonu slutijo novo vojno v Evropi, katere središče bo Nemčija.

Inosestvo.

Mussolini zahteva, da Jugoslavija sprejme njegov načrt glede Reke do 31. avgusta.

Fašisti mobilizirajo v Trstu za napad na Reko.

Stresemann je izjavil, da je Nemčija pripravljena zastaviti industrijo za odškodnino, toda ne Poruhrja.

Španske čete na poti v Maroko so se uprle. Generalna stavka proti vojni v Bilbau.

Maročani napovedali "aveto vojno" Španiji.

NEMČIJA ZASTAVI INDUSTRIJE.

Stresemann je izjavil, da je Nemčija pripravljena deliti dohodke industrije s Francijo.

Berlin, 25. avg. — Ministrski predsednik Stresemann je včeraj izjavil na seji Zveze nemških industrij in obrtnikov, da je Nemčija pripravljena zastaviti svoje industrije za odškodnino. Francoski industrijalci imajo lahko svoj delež v nemških industrijah. Nemčija pa ne bo nobeno ceno zastavila Poruhrja, niti železnice, rudnikov ali drugih premoženj v Porenski kakor zahteva Francija.

Stresemannova izjava se smatra za odgovor Nemčiji na zadnjo Polnearejevo noto, kolikor se ta tiče Nemčije. Najprej je povedal zbranim industrijalcem, da jih čaka veliki davki in morda za plembe, nato pa je dejal, da Nemčija se še vedno drži ponudbe, katero je dal Cuno na spomlad, da namreč ne more plačati več ko 30 milijard zlatih mark odškodnine zaveznikom. Nemčija je še plačala ententi 42 milijard zlatih mark v gotovini in materialu, čeprav trdi Francija, da plačila ne presegajo desetih milijard zlatih mark. Nemčija mora dobiti moratorij. Stresemannova vlada je pri volji začeti vsak čas pogajanja s Francijo, toda o Poruhrju in Porenju ne more biti nobenega pogajanja. — Stresemann ni omenil pasivne resistance niti z ene besede.

Mnogi elementi, republikanski in socialistični, so pričeli protestirati proti diktatorijem programu Stresemannove vlade. Škileanib je več javnih protestnih shodov.

Fašisti mobilizirajo v Trstu za napad Reke.

Italija je poslala ultimatum Jugoslaviji z zahtevo, da mora beogradska vlada sprejeti Mussolinijev reški načrt do 31. avgusta. Kriza je prišla v kritičnem trenutku, ko ima jugoslovanska vlada velike homatije s Hrvati. Radič v Londonu išče zunanje pomoči proti Srbom.

V WASHINGTONU SLUTIJO NOVO VELIKO VOJNO.

Nemčija mogoče postane bojišče novega evropskega pokolja, v katerem bo Rusija igrala glavno vlogo.

Washington, D. C. — Oficijelni Washington are s težko slutnjo na notranjo situacijo v Nemčiji. Trenotna znamenja izboljšanja te situacije pod Stresemannovo vlado ne dajejo dosti upanja.

Vladni uradniki se izogibljajo javnemu diskuriranju o tem vprašanju, toda kongresniki in drugi, ki se to poletje posvetili Evropi in videli položaj na lastne oči, na morejo molčati o stvari in poljubno razpravljajo privatno. V diplomatičnih krogih je tudi precejšnja poptrost.

Poslaniki nekaterih držav, ki niso direktno v zvezi s nemškimi reparacijami, pravijo, da je polem srednje Evrope neizogiben.

Diplomatični krogi ne pričakujejo kakih izprememb v Poruhrju; zagriseno javno mnenje v Franciji in Nemčiji izključuje vsako skorošnjo rešitev poruhške krize.

Nevarnost grozi v Nemčiji sami. Glavno znamenje nevarnosti je pomanjkanje živil v Nemčiji; temu lahko sledi lakota, kakršna je bila v Rusiji. Nemčija pa na prenesa te krize. Rezultat bo kaos, revolucija in civilna vojna. Prva posledica kaosa bo razcepitev Nemčije, Republika v Porenju in Poruhrju, monarhija v Bavarski in boljševizem v srednji in severni Nemčiji je dosegljiva možnost. Po mnenju nekaterih washingtonskih diplomatov ni izključeno uspeh komunistične revolucije kljub energičnim državnikom v Berlinu.

Sovjetska Nemčija, kolikor je bo, pomeni zvezo s sovjetsko Rusijo in taka zveza pomeni evropsko vojno s glavnim bojiščem v Nemčiji. Rusija bo v tej vojni igrala glavno vlogo in od nje je odvisno, dali zmaga rdeča unija. Ruska rdeča armada je danes močna, ima dobre častnike in je izborna opremljena, toda manjka ji težke artilerije in letal, valed česar se bo težko merila s armadami Francije in njenih zaveznikov.

Amerika se bo v slučaju nove vojne držala Hardingove taktike: posredovala bo in mirila, ali če ne bo pomagalo, tedaj roke proč. Ampak za koliko časa?

Francija je v skrbih, da sedanja kriza morda povzroči težke posledice za Jugoslavijo. V Parizu se govori, da bo Anglija mogoče na skrivnem podpirala Radiča in Hrvate s namenom, da oslabi Jugoslavijo v prid Italiji in s tem naredi indirektni pritisk na Francijo.

Francija je v skrbih, da sedanja kriza morda povzroči težke posledice za Jugoslavijo. V Parizu se govori, da bo Anglija mogoče na skrivnem podpirala Radiča in Hrvate s namenom, da oslabi Jugoslavijo v prid Italiji in s tem naredi indirektni pritisk na Francijo.

Francija je v skrbih, da sedanja kriza morda povzroči težke posledice za Jugoslavijo. V Parizu se govori, da bo Anglija mogoče na skrivnem podpirala Radiča in Hrvate s namenom, da oslabi Jugoslavijo v prid Italiji in s tem naredi indirektni pritisk na Francijo.

Drhal vlada v Arkansasu.

"Meščanski odbor", ki je linšal štrajkarja v zadnjem januarju, je zopet na delu.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Unija za ameriške civilne svobodešine je obveščena, da je samooimenovani "meščanski odbor" v Harrisou, Ark., ki je v zadnjem januarju nabujel drhal & linčanju stavkojočega železničarskega mehanika, zopet na delu. Topot je "odbor" zapovedal vodstvu O. W. Hudginsu, da mora zapustiti kraj v 24. urah. Hudgins se je zameril "nadvladi" v Harrisou, ker je pred sodiščem zagovarjal dva stavkarja, ki sta bila obtožena sabotaže.

Voditelji linčarske drhali, ki so organizirani v tem "odboru", so informirali Hudginsa, da ne ga zatirajo za njegovo kožo, ako se hitro ne izseli.

SMALL ODPRE SVOJO KAMPANJO 15. SEPTEMBRA.

Chicago, Ill. — Guverner Small bo odprl svojo volilno kampanjo po okraju Cook dne 15. septembra v Riverdale Parku. Podrobnosti glede prvega strela so izdelali zadnji petek. Glavni govornik bo poleg guvernerja samega bivši čikaški župan Thompson.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Reklame se ne vrnejo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$3.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inostranstvo \$6.00.

Naslov na vas, kar vam ustreja: "PROSVETA"

2857-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Julija 31-32) poleg vsakega imena na naslovo pomeni da vam je s tem davcom potrdilo naročnina. Posredite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MUSSOLINIJEVA ROPARSKA POLITIKA.

Mussolini se pripravlja za okupacijo Reke. Izbral je ugoden trenutek, ko se avstrijski in klerikalni podrepani Radić mudi v Angliji in išče pomoči, da izvede svoje avstrijske klerikalne namene.

Radić se ne bojuje za blagor hrvatskega kmeta in delavca, ampak napeljuje vodo na mlin klerikalnih interesov pod "šlagerjem" samostojna hrvatska republika, ki so identični s habsburškimi interesi. Mogoče dobi pomoč v Londonu, kajti v Londonu niso več tako prijazni napram Franciji, kot so bili takoj po končani svetovni vojni, katera uživa zaupanje v Beogradu.

To ugodno priliko je izbral Mussolini, da pošlje Jugoslaviji ultimatum glede Reke. V tem ultimatu zahteva, da se vprašanje jadranskih pristanov reši do 31. avgusta in sicer tako kot zahteva Italija. Po italijanski zahtevi ima sestati komisija iz polovice Italijanov in polovice Jugoslovancev. Na prvi pogled izgleda to dobro. Ampak neka druga določba se glasi, da ta komisija zaupa politične razmere Reke in kontrolo nad nje Italiji. Poleg hočejo pridružiti Reki za devet in devetdeset let Bakar, ki je zdaj pod Jugoslavijo. Mussolini zahteva, da mora Jugoslavija odgovoriti do 31. avgusta.

Kaj potem, ako Jugoslavija odgovori negativno? Lahko pride do vojne, lahko se bodo vlekla diplomatska pogajanja še nadalje. Nihče pa ne more reči, da ni vojne nevarnosti tukaj in opasnost vojne je veliko večja, kakor je bila takrat, ko so padli usodopolni strel v Beogradu in ubili avstrijskega prestolonaslednika.

Ako Jugoslavija prizna zahteve Italije se bo po sodbi sedanjih diplomatov ponizala za vazalko Italije. Ako jih ne prizna, pravijo meščanski diplomatje, bo zopet ponizana Italija. Tak je položaj v očeh meščanskih diplomatov.

Jasno je, ako pride do vojne med Italijo in Jugoslavijo, da ne bo vojna omejena le na ti državi. V Jugoslaviji bo vojna proti Italiji večalimani popularna, ker si je Italija prisvojila po zadnji svetovni vojni hrvaške in slovenske pokrajine. V Italiji bo vojna tudi popularna med nižjimi ljudskimi plastmi in nižji Italiji, kjer ljudstvo verjame, da bo zanj dosti kruha, ako si Italija prilasti še več tujega ozemlja.

Ako vojna ne ostane omejena le na Italijo in Jugoslavijo, tedaj se ponovi tista slika, ki smo jo videli v letu 1914. Evropske države se bodo grupirale. Ene se pridružijo Italiji, druge Jugoslaviji. Vsa Evropa bo kmalu v plamenu. Evropski šovinisti, ekspanzisti, imperijalisti, reakcionarji, monarhisti in klerikalci bodo izrabili vojni kaos vsak po svoje in za uresničenje svojih teženj.

Vse evropske države so oborožene do akrajske razen držav, katerim versailleka pogodba prepoveduje oboroževanje in vzdrževanje stalne armade v mirnem času. Armade so pripravljene, da se udarijo.

V diplomatskih krogih govore, da bo Britanija tajno podpirala Radića. Na ta način bo podpirala Italijo. Francija ne bo držala križem rok in bo najbrž tajno podpirala Jugoslavijo, v kateri so francoski kapitalisti dobili velike koncesije.

Mussolinijeva politika zdaj leži odkrita na dlani. Njegove obljube o ponovitvi slave stare rimake države so zdaj jasne kot beli dan. V Italiji ni mogel oživeti industrije, sestradanim italijanskim ljudskim masam ni mogel dati kruha in tako se je odločil, da jih nasiti z osvojitvami v Jugoslaviji. To je obnove stare roparske politike, ki je bila v navadi pred svetovno vojno, o kateri so državni govorniki, da se bje za demokracijo vsega sveta in samoodločevanje vseh narodov.

Ako zopet zapojejo vojne trombe v Evropi in poženejo evropska ljudstva v človeško klavnico, upajmo, da bodo Američani držali roke proč od evropskega kaosa. Dovolj je Amerika žrtvovala v zadnji vojni. Ameriški fantje so na francoskih bojnih poljanah drli naprej proti sovražnim vrstam s klicem, da gre za odpravo avtokracije in vseh njenih pritiskov. Dogodki po končani vojni govore odločno, da so bila zastoj žrtvovanja življenja ameriških fantov, zastoj so Američani žrtvovali svoj imetek. Evropska ljudstva so ravno tako zaslužena, kot so bila pred vojno in militarizem in imperijalizem še širita na prvem mestu. Evropa je s svojo blazno militaristično in osvojevalno politiko skuhala kašo na Reki, za to naj jo tudi sama poje. Amerika je svarila in svetovala po končani vojni, evropski diplomatje so se pa posmehovali ameriške-mu svarjenju in nasvetom. Kadar bodo ljudstva v Evropi spregledala, bodo že sama spodila svoje državnike, ki zagovarjajo roparsko politiko. Dokler pa tega spoznanja ni, toliko časa se bodo narodi v Evropi klali med seboj.

SLIKE IZ NASELBIN.

Buckner, Ill. — Precej časa je, da se nisem ogledal in tudi sedaj nimam poročati dobrega. Z delom gre čisto slabo, ker je po dva ali tri dni na teden delamo. Naš rudnik je zaprt še od osmega marca ter hodimo po šest in osem milj daleč delat. Drugega nam ne preostaja.

Pa naj rajše pišem, kar je prvi moj namen. V Bucknerju imamo društvo št. 396 S. N. P. J. Katero je ustanovljeno dne 11. januarja 1920. Od časa ustanovitve je društvo napredovalo in naraslo na 44 članov. To je velik uspeh v razmerah kakor se nahajamo in v tako mali naselbini. Lahko bi bilo še bolj, če bi se priključili k nam tisti, ki niso še pri nobenem društvu. Dosti takih je, ki se prav nič ne brigajo. Resnica je, da je težko plačati assessment v takih časih kot vladajo pri nas, ali človek mora vseno premisliti, kaj se lahko pripeti, če se zgodi kaka nesreča, kakor se je zgodila dne 13. avgusta, ko je zadel našega člana. Šel je iz mesta domov na svoje stanovanje ob železniški progi Illinois Central družbe ob trideset na deveto. Ob tem času sta privozila kar dva vlaka drugi za drugim. Prvi je pridrvel in vozil naprej, tik za njim pa je vozil drugi, ki je prevozil čez obe nogi našega Janka Dobričina. Strojvodja vlaka je izjavil, da je videl nesrečno bežati čez tračnice, toda vstavi ni mogel več. Ko je prevozil čez njega, je šel nazaj kakih 150 čevljev, ogledal Janka Dobričina in pronašel, da je bil udarjen na glavi še prej. Bil je še živ. Vzeli so ga na vlak, a bil je mrtev, še predno je vlak dospel v Benton.

Sodijo, da je bil pokojnik na paden in oropan ter tako ostavljen na progi, ker pri njem niso našli denarja. Šeprav je prejel tistega dne plačo.

Pokojnik je bil dober član našega društva in bil tajnik društva št. 542 N. H. S., kateri društvi sta mu skupno s lokalom št. 232 U. M. W. of A., katerega član je bil pokojnik, priredili dostojen pogreb. Pogreb se je na pokojnikovo željo vrtil civilno. Ker ni bilo pri pogrebu nikakih sorodnikov, a naš brat predsednik in jaz uredila vse potrebno.

Umrlj napr brat sapašča ženo in otroka ter mater v starem kraju kakor tudi tri omožene sestre v Ameriki. Rojen je bil dne 29. julija 1888 v Bariloviču, kotar Vojniš na Hrvaškem.

V imenu društva "Slovenec" št. 396 Slovenske narodne podporne jednote se najtopleje zahvaljujem društvu "Jugoslavija" št. 542 Narodno Hrvatske Zajednice kakor tudi vsem prijateljem, ki ste se udeležili pogreba. Ta pogreb je bil prvi pri našem društvu. Rojaki, pristopite v naše društvo Slovenske narodne podporne jednote. Ta organizacija nam nudi najboljše ugodnosti zavarovanja, zato ne odlašajte, da ne bo prepozno. — George Bogovčič, tajnik društva "Slovenec", št. 396 S. N. P. J.

Ramsey, Ohio. — Zopet sem se pripravil k opisovanju pečlarskega stanu. Zaničevan je res vedno, a treba ga je tudi vsaj nekoliko spoštovati, kakaj dan za dnem čujemo tudi o "divorskih" in drugi so zopet v strahu za svoje boljše polovice. Jaz pa prav nič. Včasih jo res malo razdražim s "pokarjem", da postane rdeča, pa ji hitro odprem malo vrata in zopet je dobra. Zvestoba mi še ni odpovedala in mislim, da jo tudi nikoli ne bo. — Danes, ko to pišem, se je pripetilo nekaj nenavadnega. Prišel je z dela domov sem hitro stopil k "boljši" polovici, da se domeni, kaj bi za večerjo. Hitro sta ukrenila.

Ona je grela, jaz pa sem hitro šel nad krompir ter ga prišel lupiti. Medtem pa pride mimo moje kuhinje briko deklica in kriči: "Halo, Joe, halo!" Bil sem tako zamišljen v krompir, da se še ozrl nisem. Pa tudi sem mislil, da kliče koga drugega, ker jaz nisem Joe. Potrkala je na vrata in stopila na prag ter me še enkrat obgovorila. Odložil sem svoje delo se zbral in stopil pred njo prav po pečlarsko v vprašanje, kaj hoče. Ona pa se mi začne na ves glas smejati.

Gledam jo začuden in ne vem si pomagati iz zadrege, šele čez čas sem se spomnil, kakaj se smije. Ozrl sem se po sebi in zapazil, da sem bosih nog ter kašem one velike nohte. Takrat je smeh malo ponehal in mogel sem ji razodeti, da me kurja očesa malo nadlegujejo. No, vse je bilo oproste-

no.

Z mehkim glasom me je tedaj vprašala, če jo vzamem zvečer v gledališče. Le mislite si moj položaj ob tem vprašanju. Vem, da sem bil še bolj rdeč od vprašanja kot moja "boljša polovica". Vendar sem lepo odpovedal, pa kar na kratko, da si ne upam.

Vprašala me je, da li bom vedno sam lupil krompir in če sem se vpisal v devišstvo ali kaj drugega. Ugovarjal sem, da ne ter da so le pečlarska pravila tako stroga in da prejme stroga kazenski, ki jih prelomi. Sirota je šla vasa potra in jaz tudi. A šel nisem nikamor od moje "boljši", lepo sta se sama pogovarjala do devetih, potem je utihnila, jaz pa sem začel pisati in naročil sem ji, naj molči tam v kotu, da ne napravim kake napake. Stofila je tako.

Zdaj pa bi še napisal malo receptov o kuhi, kako je treba pripraviti to in ono. Bilo je v nedeljo in mislil sem, gotovo me pride kdo obiskat. Zato sem dobil lepega petelinčka. Prav lepo sem ga oskubil, a tedaj mi je prišlo na misel, da ni moke ne jajec. Kako naj bi ga naredil? Kar tako je malo "presuh". Tuhtal sem, pa si domislil, da imam tam v kotu zeljasto glavo. Kar hitro sem jo prišel rezati in napolnil sem s soljem petelinčka, ga malo zalil, potem ga vrgel v peč. Po več urah sem se spomnil, da imam petelinčka v peč. Spomnil me je bil nekak čuden duh, ki je sblajljivo silil v nos. O groza! Petelinček se je bil polovico sežgal, tako, da sem bil prav malo deležen njegovega dobrot. A to me je še bolj veselilo, da sem jo odkuril hitro od doma, predno so drugi prišli ter smo se srečali in jo krenili v drugo stran.

Kmalu homo imeli pečlarske volitve. Predsednika imamo že, tajništva, blagajništva in zapisničarstva pa noče nobeden prevzeti. Ob tej priliki bi se obrnil za svet do Franceta s Finleyville, morda bi nam on znal pomagati. Kako bodo volitve izpadle, bom poročal kasneje. Za sedaj pa ysem pozdrav! — Pečlar iz Ramseyja, Ohio.

P. Iseljenski zakon perlon proti delavstvu.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Če bodo sprejeta priporočila tajnika delavskega departamenta Davisa, bo izbiranje novih priseljencev po novem priseljenskem zakonu, ki ima biti sprejet za leto 1924, izgledalo kakor kak nabor. Priseljene delavce bodo smeli pregledovati kakor živinčar na semnju. Vlada bo nastavila nekaj javnih uradnikov, ki bodo pregledovali priseljene delavce, da jim bodo smeli poskušati kri, tipati njih kite, če so dovolj jake, gledati jim na zobe kakor konjem na semnju, da bodo tako dognali, če je priseljenec sposoben za delo v vseh U. S. jeklarskega trusta.

Poleg tega bodo pa priseljene delavce preiskovali tudi moralno, po katerem naboru pa bodo dognali, če je priseljena "roka" dobrodošla in zaželjena, ako se strinja z napravami v tej deželi in vsemi javnimi institucijami ter sedanjim družabnim redom sploh. Delavce iz Evrope, bo moral biti v vsem tem prej zaslišan in prekanen, predno bo lahko dobil na potni list vizum ameriškega konzula in pri tem pa mu bo še prebran konzulov katekizem z neštetiimi humbugi in nasveti, kako se ima obnašati v Ameriki in biti pokoren.

V predloženih nasvetih za poskušanje priseljenceve krvi, jakosti njegovih kit in telesne moči ter za preprizanje o njegovi duševni sili, da se ne porajajo v njegovih možganih misli upornosti, Davis lepo pokazuje, da hoče ustreči vplojci svezi podjetnikov, katera na vse pretege hoče imeti bolj poslušno delavstvo. On pravi: "Po sistemu izbiranja novih priseljencev lahko pridobimo delavstvo, katero bo lahko umetalo ameriški način življenja, bo poslušno in bo imelo simpatije do ameriških idealov, ameriškega življenja in institucij." Pri tem je seveda mislil, da bo na ta način mogel nabrati delavce za priseljenje, ki bodo poslušni, ne bodo meledovali zoper izkoriščanje Garyja in sličnih mogotcev ter bodo mirno prenašali sodne prepovedi, kakorino je izdal Daugherty, radi bodo stavkokazili in ostali za vedno slepo pokorni.

Taki imigranti, je Davis prepričan, da bi lahko prihajali sem stalno. Navdušen je za take priseljence in pravi, če bi oni ne mogli plačati potnih stroškov v Ameriko, da bi se pa pri velikih korporacijah, ki bi jih najela, dobil denar za prevoz. Davis pravi, da bo tudi napravil našrt, iz katerih dežel Evrope bi lahko prišlo največ "dobrih" priseljencev, ne oirajo se na to, če imajo denar ali ne. Jim bo še preskrbljeno, da bodo imeli za potovanje. Takih priseljencev bi se dobilo veliko, pa nimajo denarja. Denar jim moramo preskrbeti ga vajujo, katerega pa bodo odslužili, ko pridejo sem in dobijo delo." Tako pravi Davis.

Kongresnik Aswell iz Teksasa je bil takoj s vsami štirimi za Davisovo priporočilo in rekel je, da bodo demokratje tudi takoj za takoj priseljevanje. "Kolikor hočemo, bomo imeli na ta način priseljencev. In še kakihnih; takih da bodo poslušni in bodo radi delali. Treba nam je narediti tozadnevne zakone", je rekel reakcionarni kongresnik. "Polno dobro izučenih delavcev bomo dobili na ta način." Is tega se vidi, kako je nazadnjakom dobrodošlo vako nasadnjaklo priporočilo, s katerim upajo, da bodo lahko strli sedanje ameriške delavke uniče.

"Zveza narodnih industrijalcev" je še obsodila sedanji priseljenski zakon, ko dovoljuje velpodjetnikom industrij kakor tudi razvoju poljedelstva. Zveza priporoča večje dovoljenje priseljevanja, in sicer kontrolirano, tako da bi ne mogel priti sem vsak nezajeljenec.

Kakor se vidi iz njihovih izjav, je kapitalističnim mogotcem sedanji omejevalni priseljenski zakon pravi trn v peti. Trgovska zbornica Združenih držav, ki je bila nekoč odlična nasprotnica priseljevanja "da bi ne prišli sem rdečkarji", je sedaj prav odločno zagovornica priseljevanja, to da takega, da bi ona imela šes priseljevanje kontrolo. Priseljencev naj bi pripustili toliko kot bi jih "rabili", pri tem pa sveda skrbno izbirali, da ne bi prišel noben nezajeljenec, ki nosi v svojih možganih kake radikalne misli.

Zvezni priseljenski komisar Husband je tudi za omiljenje priseljevanja, a tudi njegovo priporočilo čaka nekam dvomljivo, da li bi bilo v prid delavskemu gibanju. On priporoča, naj bi pred

priseljenjem sklepali pogodbe z izučeni in neizučeni priseljenskimi delavci.

Zvezna priseljenska komisija pa priporoča izključenje vseh neizučenih delavcev od priseljenja, ako ne prihajajo sem s svojimi ženami in družinami.

Narodna zveza tovarnarjev je za to, da bi dovolili priseljevanje in pri preiskovanju priseljencev naj bi nič ne gledali, če priseljenec znajo pisati in brati ali ne.

Iz vseh poročil reakcionarnih svaz podjetnikov se vidi, da hlepe po čimnem priseljevanju, pri katerem pa bi lahko zavržali vsakega razumnega delavca in bi tako dobili samo neizobražene in poslušne delavce, kar bi jim služilo kot protiuteč v boju z organiziranim delavstvom.

MESTO PRODAJA SADJE PO NIKKI CENI.

Chicago, Ill. — V petek popoldne je prišlo čikasko mesto prodajati razno sadje na mestnem pomolu. Dve tovarni ladji grozdja, hrušk, breskev, jabolk, sliv in melon je dospelo iz Michigana.

Tajnik Josip Ružekvič, ki zastopa draginski odsek mestnega zastopa, je dejal, da bodo cene vsak dan izpremenjene, ali vselej pa bodo nižje od onih na South Water St.

Nadalje je, poudaril, da bodo odjemalci pol manj plačali za sadje na mestnem pomolu kakor pa po drugih prodajalnah.

Razlika med cenami v prodajalni in na pomolu je naslednja: Jabolka so v prodajalni 24 funtov \$1.50, na pomolu 24 funtov 90c. Hruške so v prodajalni 30 funtov \$2.50, na pomolu 30 funtov \$1.37. Breskve so v prodajalni 24 funtov \$2.00, na pomolu 24 funtov \$1.00. Grozdje je v prodajalni 12 funtov 70 centov, na pomolu 16 funtov 57 centov. Slive so na pomolu 18 funtov 75 centov.

Turška zbornica odobrila lozanski mir.

Angora, Turčija, 24. avg. — Velika skupščina je danes ratificirala lozansko mirovno pogodbo.

200 Maročanov ubitih.

Madrid, 24. avg. — Uradne javljajo, da je v bitki pri Tifarrinu padlo 200 Maročanov. Španjake šete so dobile bitko.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"

in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvrne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J.,
Chicago, Ill.

Tukaj pošiljam \$1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštino prosto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Lokalna stavka.

Springfield, Ill. — 350 rudar pri Brewerton Coal kompaniji je zastavilo, ko je družba začela jemati neorganizirane delavce. Štatljarji se pripravljajo na štrajk.

New York, N. Y. — Osem tisoč delavcev in delavk v industriji papirnatih škotelj v New Yorku se pripravljajo na štrajk za priznanje unije. To je še edina večja industrija v New Yorku, v kateri delavci niso organizirani in priznani kot taki. Zato pa so razmere v tovarnah za izdelovanje škotelj — katerih je 550 v New Yorku — tako žalostne, da se je zjokati. V tovarnah ni ločenih stranišč za ženske. Nekatere tovarne so v globoki in vlažni kleti, v katerih ni solne svetlobe, svežega zraka, ne poštene ventilacije. Stroji, pri katerih delajo dekleta, mečejo po delavnici prah posušenega lepila, katerega potem dekleta vdihavajo. Delavci zahtevajo poleg priznanja unije tudi odpravo sedanjih nepravilnih razmer v delavnici. Polovica delovnih moči je žensk.

Nova stavka kumarjev prihaja na zapadu.

Seattle, Wash. — Splošna stavka v žumab ob Pacifiku izbruhne pred zaključkom poletja. Vsa znamenja kažejo tako. Stavko bo vodila organizacija I. W. W., ki je tu najmočnejša. Stavka bo predvsem politična. Sumarji so se že navelikali čakati pomolčenja svojih tovarišev, ki so v zaporih radi krčenja vojnih postav, in zahtevajo, da se zopet naredi demonstracija za njihovo oprostitev. Voditelji so mnenja, da je zdaj najboljši čas za stavko, ko imajo baroni lesa največ naročil in hitijo s delom na vse predele, da sprazijo les iz šum pred zimo.

Rudarji imajo dva milijona v blagajni.

Wilkesbarre, Pa. — John Gallagher, računski nadzornik distrikta št. 1, poroča, da ima rudarska organizacija United Mine Workers of America danes več kot dva milijona dolarjev v blagajni in njene finance so na boljsem kakor so bile kdaj prej, odkar se je unija ustanovila.

Za slučaj stavke v antracitnih škoteljih so torej rudarji dobro pripravljeni.

Razne vesti.

UVAJANJE OSEMURNEGA DELAVNIKA GRE GARYJU VSE PREHITRO.

Gary, Ind. — Uvajanje osemurnega delavnika veliko odpomota brezposelnosti, ki jo je bilo opaziti v zadnjih štirih ali šestih tednih. V Garyju, South Chicago, Pittsburghu, Youngstownu in v drugih jeklarnah in železarnah je več delavskih moči na razpolago, kakor pa je računal jeklarški baron Gary, in izpodirvanje dvanaesturnega delavnika gre hitreje izpod rok, kakor pa so mislili pred desetimi dnevi, ko je bil dvanaesturnik obsojen na smrt.

ŠEST ČEVLJEV DOLGA KAČA IN ŽENSKA V KOPALNI SOBI.

Philadelphia, Pa. — Mrs. Laura Clemens se sicer pokori Volsteadovi postavi, ali njeni hčeri so bili vseeno val iz reda.

Ko je bila večerjati v kopalni sobi, prilaze skozi odprano okno velikanska kača. Ko jo ugleda, se tako prestraši, da je padla v omedlevico. Ko se je zavedala, je bila še vedno v kopalni sobi, in kača je bila vaa zadovoljna in srečna povita v avitek na njej. Dve sekundi pozneje je že bežala po vseh tiste hiše ter razburila s svojim vpitjem vse sode. Ti so ubili kačo, ki je bila, kakor so pozneje dognali, last potovalnega indijanskega prodajalca zdravil.

ARMADNI OFICIR OTOŽEN SLEPARSTVA.

New York, N. Y. — Bivši načelnik divizije za preostalo blago v zvezni armadi Lancelot M. Parcell in štirje drugi so imenovani v treh sveznih obtožnicah, ki jih je pravkar vrnila veleposlota. V njih so obdolženi omenjeni ljudje sleparskih transakcij preostalega armadnega blaga. V temi transakcijami je vlada opeharjena približno za dva milijona dolarjev.

NOVI PREDSEDNIK IN RUŠIJA.

Washington, D. C. — Ali bo kaj izpremenjeno vladno stališče do ruske vlade, ali ne, bo odločeno šele po celi vrsti konferenc, ki jih ima predsednik Coolidge s možmi, ki so se pred kratkim vrnili iz Rusije.

V pondeljek zvečer je predsednik konferiral s poprejnimi tajnikom za notranje zadeve, s Albertom Fallom, ki je obiskal Rusijo še pred nedavnim v imenu ameriških trgovcev. Najbrž je Fall nasvetoval poslati v Rusijo kupčijako delegacijo, ali gotovo pa je to, da se je izrekel proti vzpostavitvi diplomatskih odnosov in priznanju ruske vlade.

Kakor pričakujejo, bo predsednik konferiral s senatorjem Brookhartom iz Iowe, ki se poteguje za takojšnje priznanje ruskega režima. Senator se kmalu povrne v Washington.

Maročani odredili "sveto vojno" soper Špancu.

Madrid, 25. avg. — Voditelji rebelnih Muror so naslovili apel na vse mohamedance v Maroku o "sveto vojno" proti Španiji.

Včerajšnje uradno poročilo o položaju na bojišču se glasi, da so imele španske čete pri napadu na mursko postojanko Alhucemas "slajni uspeh". Tristo Špancev in 600 Muror je obležalo mrtvih na bojišču. Španci nadaljujejo napado za osvojitve mesta. Španske čete se zdaj prvič poslužujejo granat in bomb s strupenimi plini, proti katerim nimajo Muri mask in nobene druge zaščite.

Manija samomorov na Japonskem.

Tokijo. — Japonsko je obiskala manija samomorov zaljubljenih parov. Pred nekaj tedni je vabudil veliko senzacijo dvojni samomor glasgoviškega japonskega pisatelja Takeja Arišima in njegove ljubice Akiko Hatane, feministke in urednice neke ženske revije. Kmalu nato je sledilo devet dvojnih samomorov nesrečno zaljubljenih parov. Mala vila, v kateri sta se umrtila Arišima in Hatana, je postala pravo svetišče zaljubljenec. Na stotine japonskih deklet in mladenčev obiskuje vilo, ki je še polna vencev in šopkov najdražestnih rož.

PINCHOT DENOVAN ZA POSREDOVALCA V ANTRACITNI KRIKI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

nje obratevanja po premogokopih.

Iskratka, načelnik Hammond je prepričan, da bi imela oba stranki preveliko izgubo, če bi prišlo do stavke.

Te-le razloge navaja za svoje mnenje, da ne bo stavke:

"Lastniki si čisto gotovo žele poravnave. Zaprtje premogokopov bi povzročilo velikanske izgube. Najti morajo sredstva za preprečitev poplave v premogokopih. Nadalje dobro vedo, da bi izgubili s stavko dober del svoje sedanje trga. Prav gotovo bi izgubili trg za to zimo. Z orizom na vse to si bodo lastniki prizadevali na vse kriplje, da pride do poravnave.

"Sedaj pa si oglejmo položaj antracitnih premogarjev. Po mojem mnenju bodo premogarji na izgubi, čeprav bi dobili stavko. Če bi se delo zopet prišlo čez dva ali tri meseca, bi bil trg za kurivo že prenešen kam drugam, in premogokopi bi obratovali potem le v svojih lastnih vrstah, če bi bil trg za antracit izgubljen. Zato mislim, da si bodo dobro premislili, preden prevzemo odgovornost za stavko."

Atlantic City, N. J. — Zastopniki antracitnih premogarjev so v petek storili poslednji korak, ki je potreben, da bodo antracitni premogokopi prenehali obratovati dne 1. septembra.

Soglasno so sklenili izdati oklice za stavko, bržko poteče sedanja mesdna pogodba. Vendar pa so se izrazili, da so se pripravljali odavati povabilu od strani gvernerja Pinchota, če bi jih ta pozval na kako konferenco. Prav takšno razpoloženje vlada tudi med zastopniki premogovnih lastnikov.

Oklice bo poslal prvič v zgodovini na stavko tudi vse tiste unije delavce, ki so kurjači, nadalje tiste, ki so zaposleni pri vodnih skalkah in drugih potrebnih strojih. Doslej so bili ti delavci izsvetli. Oklice za stavko bodo razposlani v torek; tako bodo dne 31. avgusta že v rokah vseh priizadetih unij.

Statistika o nezaposlenosti.

New York. (Jugoslavanski oddelek F. L. I. S.) — Po poročilu Mednarodnega delavskega urada v Ženevi se splošni položaj nezaposlenosti stalno zboljšuje, ako se primerja meseci april in maj s prejšnjimi meseci. Edini državi, v katerih je več nezaposlenosti, sta Poljska in Nemčija.

Koncem maja je bilo stanje nezaposlenosti v Veliki Britaniji približno enako kot mesec poprej. Stanje zaposlenosti je nadaljnje dobro v premogarski industriji, kositrarskih in jeklarnah in v preprogarski obrti; precej dobro v krojaštvu; in precejšnje v industrijah železa in jekla, tkanin in platna, pohištva, papirja, opeke in v tiskarstvu. V večini drugih industrij je zaposlenost še nadalje alaba.

Na Francoškem in v Belgiji, kjer nezaposlenosti skoraj ni, ni nikake spremembe. Odstotek nezaposlenih ljudi ostal je isti kot mesec poprej, namreč 0,8%. To je prvi mesec v tem letu, da se nezaposlenost ni zmanjšala.

V Italiji se je število nezaposlenih ljudi jako zmanjšalo; to število se je v enem samem mesecu znižalo od 392.000 na 280.000.

Na Švicarskem nezaposlenosti je vedno manj od meseca do meseca. Edina skupina, o kateri se poroča malo povečanje nezaposlenosti, so "liberalni poklici".

Na Skandinavskem je stalno manj nezaposlenih delavcev. Veliki industrijski spori v švedskih žagah in papirnicah, ki so se ti krali 40.000 delavcev, in v železarnah so ovirali produkcijo. Kljub temu je nezaposlenost stalno padala tekom prvih pet mesecev tega leta.

Leta 2023.

Charles P. Steinmetz, največji elektrotehnik na svetu, je napovedal čudežno dobo elektrike čez sto let in časopisi so omenili njegovo napoved na prvi strani. Dejal je, da naši vnuki, ki bodo stili na nas, bodo smatrali našo dobo za zelo primitivno. Leta 2023. bo vse električno, pravi Steinmetz. Čudoviti stroji bodo tako izpopolnili produkcijo potrebščin, da ne bo treba delavcem delati več kot štiri ure dnevno in vsako leto bodo lahko imeli pet mesecev počitnic in vsega dovolj.

Steinmetz je duševno titan, fizično pa pokveka. V otroških letih ga je zadela nesreča in ostal je grbast ter polomljen udov, toliko bolj se je pa povzpela umako. Njegova posebnost je, da še ni nikdar nosil klobuka — saj videl ga ni nihče — in vedno ima smotko v ustih. Steinmetz je analiziral elektriko matematično, računa brez evinčnika in papirja ter nosi v glavi številke, ki so v stanju izglodati tipke računalnega stroja. Včasih kandidira za čupana na socialističnem tiketu in za kratek čas redi kaktuse v rastlinjaku, toda njegova glavna zabava je snovanje turbin in produciranje umele strelje v laboratoriju.

Izposodimo si njegove prerokbe oči in pogledimo, kako se bo živelo v letu 2023.

Nasle vidimo, kako zapuščajo stanovanja na prijaznih, sračnih hribih več sto milj vstran od tovarniških areld, skakajo v "fliverak" letala, v par sekundah so v tovarni, začno s delom ob devetih in nehajo ob eni popoldne. Dovolj imajo časa za zdravo zabavo, za šolo in raziskovanje.

Dimnikov ni videti nikjer, niti najmanjšega oblačka dima. Moderni procesi porabijo vsako smet in vse je čisto, da bolj ne more biti.

Hišne dekile so električne naprave, ki jih operiramo s pritiskom gumba. Plasti premoga in vrele olja so središča centralne kurjave in postaje enerģije. Znanost je že naučila ljudi, kako je treba goniti lokomotive s funtom premoga in kvortom gasolina na miljo, kolikor jih že goni brezižna sila.

Med New Yorkom in San Franciscom ni več pošte. Trdke v Pittsburghu in Londonu beležijo naročila, dospelva brezižno, in veliki zračni tovarniki, ki leto po tisoč milj na uro, dostavljajo naročeno blago v Pekingu pred solnim zahodom. Vsakdo ima v šepu radijo v velikosti šepne ure in se razgovarja z znanecem na drugem koncu sveta.

Človeško telo je zdaj brez misterija. Kirurški fotografiranje, ki je sledilo primitivnemu stroju za črčanje, odkriva z močnimi

povečevalnimi kamerami vse skrivnosti v notrini telesa in pokazuje najmanjšo nerodnost v kateremkoli organu in kosteh. Rak, jetila, detinska paraliza in zvedelost možganov so zdaj neznane bolezni. Enkrat so bile — pa jih ni več.

Okrog nas so petatonadstropne palače iz jekla in stekla, velikanske stanovanjske hiše, ki zavzema deset blokov in ki so razsvetljene s mrlo lučjo, katere je bila pred sto leti še tajnost žuželk in morskega mrčesa.

Privatne kuhinje ni več. Jedila se pripravljajo po kemičnih formulah v laboratorijih po teh formulah se ohranjuje svežost sadja in mesa, iz jedil so odstranjene neprebavljive primesi in za posladek imamo koncentrirane vitamine, kalorije in zdravilno toniko.

Cela Amerika ima samo eden časopis, ki se tiska poleg papirnice, v kateri delajo papir iz trave in listja namesto iz dragocene lesa. — Po Herbertu Kaufmanu.

Doživljaji kaznilniškega čuvara.

(Konec.)

Naslednjega jutra, moj prvi dan dela v tamkajšnji jetnišnici, je še na vse zgodaj stala ob steni jetnišnice straža. Velika vrata so se odprla in prvi kamjencec se je pokazal, za njim pa so se vrtili drugi. Postavili so se ob steni. Vsač čuvaj je dobil po 13 kamjencev in jaz sem bil sadnji, da dobim skupino kamjencev. Kapitan mi je rekel: "Ti ljudje ne prestopa mislijo, da bi pobegnili in vedno ko pride k njim nov čuvaj, sanjajo o begu, torej gledati moraš zelo pozornostno in skrbno."

Poklical je številko devetdeset in kamjencec je stopil v ospreje. "Ta je obsojen na do smrtino ječo", je rekel kapitan. In tako je klical še druge, o vsakem povedal, za koliko časa je kaznovan in zakaj. Dobil sem štiri kamjencev na do smrtino ječo, šest na 20 in tri na pet let ječe. Eden izmed njih, zamorec, ki je bil obsojen na do smrtino ječo, mi je bil izročen kot zaupnik. Njega sem lahko poslal po kar sem hotel in kampr sem hotel. Če bi oni zamorec ubedel, mi je bilo rečeno, da je odgovoren kapitan.

Kapitan me je tedaj vprašal, koliko moč imam. Odgovoril sem: "Trinajst". Tedaj je rekel: "Torej glej, da mi jih zvečer tudi trinajst privedeš nazaj živih ali pa mrtvega pokažeš, kajti za vsakega moša, ki bi utekel od tebe, boš moral plačati \$10. Za vsakega moša, ki ga boš obstrelil, da mu boš s tem ubranil beg ali samo ranil, boš pa prejel \$15. Če ga ubiješ, dobiš \$25. Torej vidiš, da je bolj dobičkonosno kamjenca ubiti kakor samo raniti."

Vsači dan je kapitan napravljaval svoje pohode in obiskoval vsako skupino kamjencev. In vsakokrat, ko je obiskal mojo skupino, je moral biti najmanj en kamjencec bičan. Nekega dne proti popoldnevu me je prišel klicati eden mojih moš: "Za božjo voljo, gospod, rešite me." Roke je imel obrnjene proti gozdu, odkoder je prihajal na konfu kapitan. Ko se je približal, me je poklical s veselim glasom in vprašal, kako kaj gre. "Dobro, prav dobro", sem mu zatrdel v želji, da bi ga ohranil pri dobri volji. Sedel je nekaj časa na svojem konfu in se oziral po moji skupini kamjencev. Slednjič je stopil s konja in poklical k sebi številko, kakih 25 let starega zamorec. Ukazal mu je, naj sleče hlače. S seboj je vedno nosil jermenski bič, privezan k sedlu. Obr-

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(prej znan kot Živjanski Balzol)

Priporočen za

neprehvaljanje, zastarela zaprtja in oslabelosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte naj v lekarnah.

W. E. SEVERA

LEKARNIČARJI

Slovenska Narodna

Ustanovljena 6. aprila 1904.

Podporna Jednota

Izhod: 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 30. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Nough, gl. blagajnik John Vogrich, srednji glasilc Jaka Zavostnik, upravitelj glasilc Filip Godica.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenak, Box 278, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Garick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nough, predsednik, 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon, Pa., John Grotel, 14521 Popper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 106, Gross, Kans., za jugoslov. Max Mara, Box 106, Nuhl, Minn., za slovensko. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2830 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semar, 5505 Proctor Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alet, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Oves, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill., Joe Bluh, 6404 Otten Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR! — Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uredu, se vrli takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedništva se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADRE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniške tajalnice S. N. P. J., 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vrhla se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADRE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslovi: Blagajništvo S. N. P. J., 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse politične glade posiljuje v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, Signe Zalta je upravl.

Vsi priporočili na gl. upravni odbor se naj pošiljajo na naslovi: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spili, neomnili, oglaš, naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilcem jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2857-59 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

nil se je in s peto z vso silo sunil zamorskega moša, da se je opotekel po tleh, tedaj je s stopalom stopil na njegov vrat in s nogami tiščal zamorec vrat v blato, po zadnjem delu telesa pa ga je bilal neumljen, kolikor je je mogel. Vse je bilo brez vzroka.

Kolikokrat je zamahnil po nagih udih zamorca s silnim jermnjem, nisem štel, bil sem preveč raztogoten. Slednjič je sunil zamorca s nogami v rebra, ukazal mu, naj vstane in gre delat. Zverinski kapitan je ravno apravl bil za sedlo, ko se je zamorec siloma postavil na noge. Tedaj pa je zamorec kakor blazen planil proti kapitanu, popadel ga okoli televnika, da mu tako prepreči prijem za samokres. Črnevi prsti so se pograbili orojke. Stal sem kakor okamenel, s silno željo, da bi se zamorec posrečilo izpuliti orojke in poslati kapitana v kraljestvo smrti. A tedaj me je vdrnil kile kapitana, ki je velel, naj ustrelim napadaleca. To me je pripravilo k zavesti, da sem v nevarnosti tudi jaz, kajti če bi zamorec imel v oblasti orojke, bi ustrelil brezdvomno mene ravnotako kot kapitana. Samo radi sebe sem torej naperil risanko proti napadalcu in mu velel naj pusti, sleer sprožim.

Kapitan je potegnil samokres, ko je zamorec odstopil in prepričan sem, da bi bil zamorec ustreljen, ako nisem tedaj vzkliknil o pomini: "Kapitan, kapitan!" Zdi se mi, da ga je to spravilo k sebi. Sedel je na konja in velel zamorecu, naj koraka pred njim v jetnišče dve ali tri milje daleč. Ni-

kdar nisem mislil, da bom onega črneča še kdaj videl in res čudno je, da je vdril. Ko sem prišel zvečer domov, so mi povedali, da je kapitan s tremi drugimi možmi bilal zamorskega kamjenca toliko časa, dokler niso vsi štirje omagali.

Videl sem brutalnost postopanja s kamenci ki jih ni primere. Zato sem sklenil s mojo skupino kamencev postopati bolj človeško. Kamenci so mi moje uljudnostje postopanje vrčali s hvalečnostjo in delo, ki so ga upravljal, je bilo mnogo boljše izvršeno kot drugih kamencev, ki so postopali s njimi kruto. Pa tudi mnogo več so naredili.

Onega jutra, ko sem zapuščal kamnilniško stokado, da si polščem prijetnejši posel, sem videl na obrasih starih kamencev moje skupine veliko potirist in unogi izmed njih so jokali.

Povest "Jimmie Higgins" je urealo dušo ameriškega proletariata ob časi velike vojne. Dobi se pri Književni matci S. N. P. J.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v salogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebšline. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivo je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi abiko odob, steklenice in raznih lencev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grečarjem, sladkarjem in v prodajalnicah živilskih damo primerno popust pri vsaki naročilu. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

VABILO NA VESELICO

Slavnost Enajst letnice našega doma

katere priredi

Slov. Izob. društ. "VIHAR"

v Dunlo, Pa.,

dne 1. septembra 1923. g.

Začetek veselice točno ob 6 uri zvečer.

Vstopnina za moške je 50c. Ženske so vstopnine proste. Igrala bodo izvrstna godba v zabavo vsem za mlade in stare. Za dobro in točno postrežbo bo vsa stranska preskrbljena. Ujudo vabimo vsa društva in slavno občino domače, bližnje in daljne okolice, da se polnostavno vdeležijo te naše slavnostne zabave. Vabi pripravljajni ODBOR.

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA.

DO JUNIJA MESECA 1924

6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate vašo ženo, otroke ali sorodnike dobiti sem, pišite takoj men in jaz vam vredim vse potrebno.

Polijam denar v domovino! Hranim vlogi!

POTNIŠKI ODELEK!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

Jozip Jurčič:

DOKTOR ZOBER.

(Dalje.)

"A sedaj vam moram povedati, kakaj sem prišla k vam in zakaj danes tako kmalo. Ni drugače mogoče bilo, ker prej si nisem upala, jutri zjutraj pa je še manj možno, in odlašati se ne da. Poslušajte! Kaj pa je ta doktor Zober hotel pri vas?"

"Doktor Zober? Pri meni?" vpraša čudež se Lisee.

"Da, popoldne ob petih sem ga sama videla prihajati gori v grad. Mislija sem, da pojde zopet h gospe, kakor je hodil prej, kadar ga je naša nesreča v Volčjak prinela, ali začudila sem se, ko sem videla, da je korakal naravnost sem na vašo stran. Matija mi je potem pripovedoval, da je precej odšel in sicer gori proti gospi, da vas torej najbrž ni dobil doma. Kaj ne?"

"Popoldne nisem bil doma, ne," potrdi Lisee, "prišel sem stopr pred mrakom."

"Radovednost me je že tačas gnala, vas vprašati priti in vas — posvariti, ali bala sem se, da se ta stari grobi oglasi nazaj gredo pri vas, zato si nisem upala. Matiju sem bila naročila paziti, kdaj pojde nazaj; ali pravi, da to mima nas ni žel, gotovo je torej izbral drug pot in lahko vas posvarim, da, ko bi jutri prišel, ali kadar bo di — čuvajte se tega človeka, ni dober človek!"

"Zakaj mi dajete ta svet, gospodična?" vpraša Lisee. — "Opasli sem pač že nekaterikrat, da imate veliko in posebno antipatijo do tega moša, ki se sdi tudi meni povse nenavaden. Vi imate vsoke, katerih mi niste še povedali, ali povedati ste jih obljubili."

"Vzrokov vam ne morem povedati, ker jih skoro sama ne vem," reče stara gospodična.

"Ali vendar morate poznati njegovo prošnjo in one razmere, ki mu dajejo nekov vpliv na pri nas na gradu, vpliv, kateremu se imam jaz sklanjati, da sem tukaj. Saj ste baš prej rekli, da je hodil prejšnje čase človek sem na grad, in nekaj zmenega o tem sem še od ljudi slišal."

"Prav ste slišali. Prej, kadar je prišel domov, je bil vsak dan pri nas gost, čeprav neljubi in nepovabljen. Zato sem se ga tako ustrašila, ko sem slišala, da je zopet prišel. Kar čudno se mi pa je sedaj zdelo, da ga ni po tistem prvem potu nobenkrat več k nam, kakor tudi, da je naša gospa tako mirna, da si je on doma. To so čudne reči! Zato sem se ustrašila, ko sem ga danes videla: potlej pa, ko je šel k vam, sem se zbalala, da bi vas ne svažal k čemu slabemu. Ogibajte se ga, gospod Lisee, to je grd človek, prav gotovo!"

"Taka odsoda mi ni dovolj, gospodična, ne samerite mi, če nimate vzrokov! Dejanje mi povejte! Meni se sdi ta doktor Zober, kakor sem rekel, takov kakor ni vsak drugi doktor; ali nekeč sem ga videl v dobrem položaju in več sem še tudi slišal, kar govori za njega. Pa zakaj mi ne poveste, kaj od prejšnjega časa veste o njem, gospodična?" vpraša Lisee.

"Zato, ker na vam mnogo več, nego vi meni. Mi prej nismo leto in dan tukaj stanovali, nego smo bili po kmetih v mestu in le poleti največ na Pražanku. Tadas jaz nikdar nisem ničesar slišala o kakem doktorju Zoberu, noben človek tu ni o njem govoril in ni ga bilo. Kar naneslo se je, pošlo neko jeno in. Meni tačas ni bilo na duhu, poslušati se mi bilo v mesto, ne vem, pa kaj je, ko je bil prvi prišel v grad. Ali nikdar ne morem posebiti, kako je bilo, ko sem se vrnila; kar ni mogel nobeden govoriti, no gospod ne gospe; vsak se je sta bila potem zaprti, gospe je jokala, gospod Langman pa — tu se stari pripogne k tibi govori, "Jaz nisem bila sraven, ali hlinja mi je pravila, se je hotel celo nekoč ustreliti. Vse to potem, ko je bil namreč ta doktor Zober pri njih. Kaj so imeli, tega nobena živa duša ne ve. To je gotovo, da je potlej večkrat šel gospod k njemu doli v vas, v leto lubo, kjer ste bili vi, in da je bil smerom njemu nasproti tako krotak kakor oves, dasi je prej vse druge ljudi na svetu osorno imel, tudi čeno svojo. Kadar je kmečeje Zober prihajal v grad, je bilo, kakor bi potegnili oblak čez solnce, ako smo bili majhno dobre volje. Vendar od tistega časa, kar se je prikazal, pravzaprav nismo bili nikdar več veseli. Posebno gospod in gospe ne. Prišel je pa skoro vsako leto dvakrat, čeprav navadno le za malo časa. Jaz se ga včasaj bojim, kar on hoče, to mora pri nas biti. Tako je, odkar se je prikazal. Gospe je pa tudi tako svojeglava, kakor otrok. Gorje nam vsem če se ne zgodi, kar kdaj hoče. Zato sem vas prosila, da ostanete pri nas, ker je ona hotela."

"Ali ničesar ne slutite, kaj je tej prikazni vzrok?"

"Prav nič gotovega. Kar imajo vkup, mora biti še in prejšnjega časa, ko mene ni bilo v družini. Ugibati nečem, dasi bi nekoliko morda augurila. Govorila nisem o tej reči nikdar in jo; tudi bi se ne drnila. Posebno, odkar je umrl gospod Langman in je gospe prišla v tako duševno bolezen, od tedaj je prihod tega nesrečnega človeka za mene vselej strašen. Tačas se je gospe vso leto bolezen bolj prišla. Zato pravim, se mi sdi čudno, da zdaj, ko je tudi tukaj, ni ne prihaja k nji; da je tudi ona mirnejša, kakor prej, in da on sedaj vas išče. Kaj vam pa hoče?"

"Tega jaz tudi ne vem," odgovori Lisee in nekaj pikro pristavi:

"Tedaš s tem je razlagati, da je mene povabila sedaj in celo hčer poslala vabiti me, a prej me je najbrž iz bojazni za hčer podila iz dvora? Vas mi govori, da bi jaz vendar tega vabila ne bil smel sprejeti."

"Pustite to misli! Ustregli ste meni in Lini, da ste prišli. Naša gospa hoče imeti svojo voljo, in midve bi bili trpeli, ki bi vas ne bilo. Saj ni za dolgo. Tudi upam, da bode naš strah, ta doktor Zober, zopet kmalu lagnil," reče Šendarjeva. "Sedaj pa mi povedite natančneje, kako sta vidva vkup trčila in kako se je za vas tako zvelo."

Lisee pripoveduje svojo zgodovino od onega jutra inčostavlja: "Sam ne vem, kako je to; za mene ima ta stari mož nekaj zanimivega, ne sdi se mi hudoben, kakor vam, nego celo na sebo me vleče in nekov vpliv bi mogel imeti name."

"Nič, nič! Varajte se ga! Me šenske imamo v tem dober instinkt, pravijo, in to je stara rečnica."

Stara teta vzame luč in odhaja.

"Vas li smem spremiti akori hodnik, da vas ne bode strah?" se vpraša Lisee.

"I, tako brez srčnosti nisem ostanite, utegnili bi se po naših labirintih že izgubiti, in do sem nazaj ne najti; res je mogoče! Lahko no!"

Po teh besedah zapre ona duri za seboj in Lisee korači proti svoji mizi nazaj.

V tem hipu začuje pred durmi zunaj močan hiter zavrič: "Jezus Marija!" in v enku na kamneniti tlak podlega svečnika. Kaj je to? Njega zadnja beseda, ki jo je govoril prej, nudiš ji svoje spremstvo: "da je ne bode strah," mu je šlo brenčala po ušesih — in tu je bil strah!

Nagle prime luč, popade nož na mizi in skoči ven.

Na tleh komaj štiri korake od vrat je ležala stara gospodična omedlela in pri steni se je gibala človeška postava, od Lisee sveče napol obsevana.

Na tleh komaj štiri korake od vrat je ležala stara gospodična omedlela in pri steni se je gibala človeška postava, od Lisee sveče napol obsevana.

"Kdo je?" zagrmi Lisee, krčevito, kakor za boji pripravljen stisne nož v roki in dvigne luč višje in višje, da bi videl, kak strah je tu in kako se bo treba boriti.

"Posvetite mihi sem bliže, da vidiva, ali se je stara suha goska bala od strahu preselila k Abrahamu. To se ve, če Izakov oče tudi stare grde device jemlje v svoj naročaj, ali pa bo še dije ljudi obkroževala. Posvetite sem!"

To je bil glas — doktorja Zobera. Lisee pristopi. Starica je bila od strahu omedlela, ko je pred seboj snaj ugledala v temi človeško postavo na hodniku.

"Pobila se ni. Imate vede v sobi? Prinesite in precej bo dobro," govori doktor. Lisee prinese iz sobe vode, v tem je bil doktor gospodične sveče pobral, vžaknil zopet v svečnik in prišgal. Moči jo z vodo in ona se kmalu zave.

"Spremite jo v posteljo, nate še to luč! Kaj boste po temi nazaj hodili, vrata!" reče doktor in se kar obrne v Liseevo sobo.

Lisee spremlja starico, ki niti govoriti ni mogla od strahu, do konca hodnika tam se vrne.

Štirinajsto poglavje.

V svoji sobi najde starega doktorja. Ob tej uri in s takim uvođenjem! Zadnji prizor ga je bil ujetil, da bi bil zdajci ponečnega gosta najbrž vrgel akori duri. Ali utegnili bi ne bil. Komaj je bil namreč stopil v sobo, zakrohoče se stari močno, in Lisee opazi, da ima s seboj tudi svojo puško, ki je slonela ob njegovi mizi.

"Čudno se vam sdi, da tako nanaglo padam k vam, ali zjutraj, ali po noči, kadar je," reče starica.

"Paš je nekaj kašno," pravi Lisee nejevoljno. Zober se zasmije zopet na ves glas in reče:

"I, moj mladi prijatelj, ako niste hoteli, da vam poslušam vaš zanimiv rendez-vous in moram na vrtilih poslušati, kako me stare babe obirajo in črnega slikajo, kakrišen je baš hudob sam, ej, potem bi bili i vi mene moral na miru pustiti."

"Vi ste pred vratmi poslušali?"

"Ima sem čast, gospod! Sicer pa prosim, da se preselijo v eno izmed njegovih pregozov in poslušavcu na steni, ki vam je na jeziku, ne vlečete na svetlo. Pretraviljen je še. Posebno ne morem ide danes. Glejte, jaz sem prišel k vam kot viden človek. Vi ste iskali tako skrbnost za mojo kožo in moj denar, ki morda še celo iskaneja ni vreden, da ste mi pisali, kar vam je povedal slepi Lovš — ali kako se zove, lopov. — To je vendar vredno zahvale in zato sem tukaj. Torej naprej se vam zahvaljujem, posebno še na tem, ker ste mi naredili prav vesel večer, kakor sem ga baš sedaj imel. — Ali sedite, spat se vam vendar ne mudi, da vam povem!"

Lisee sede.

"Veste, kje se pravi v Rogovili? Sedaj pri Mici na Rogovili?" vpraša potem z velikim zanimanjem doktor Zober.

"Čul sem, da je to koča neke stare babe, ki prodaja žganje, in ta kraj sem vam menda imenoval; ko sem vam sporočil, kar mi je oni človek pripovedoval, ki ste ga še prej imeli v mislih. Sam nisem bil še tam."

"Ne? Škoda, da vas nisem prej popoldne doma dobil, ko sem vas iskal to mimogredo. Povabili bi vas bili s seboj. Videli bi bili, kako znam jaz lopove učiti strah spoznavati. Ha, ha, ha, nobeden ne pride za streljaj blizu moje strehe. Zna, te mi smo po takih krajih hodili, kjer je treba, da je človek sam svoj prvi žandar. In danes sem jaz bil svoj."

"V Rogovili?" čudež se vpraša Lisee.

"V Rogovili, kamor so od nekaj tate hodili," odgovori stari doktor. "Sedaj prav prihajam od tam. Mislija sem to mimogredo. Ko vidim, da pri vas še gori luč, stopil sem k vam, da bi vam povedal, kako se mora z neumnimi lopovi delati, da se nas ogibajo. Od noči bode še bolj uverjeni, da z Zobrovim doktorjem se ne more poskušati vsak plašar. Že od otročjih let pomnim to vedno enako, polodprto grdo kolibo v Rogovili in že mlademu človeku mi je zabujala čudno misli, tako, da ponoči bi me tačas samega ne bili spravili mimo, ker od nekaj se bili tam ljudje, ki so bili na sumu poljake tatvine itd. Ko sem dobil vaše pismo, sem se domislil vsega tega; prav veselilo me je, ker sem danes drugi, nego sem bil dvanaestletni študent. Da vidim, kako bo! Posvem, da tam zdaj stara baba žganje toči in kakšni ljudje zahajajo tja. Baba je bila ravno prižgala olje, ko sem jaz prišel pod okno; in videl sem okoli mize šest capinov in zanikernih kmetov pri žganju. Ta vaš slepi Lovš je bil tudi med njimi. Danes imam prav posebno srečo, ne le tu pri vas, nego tudi tam je bilo enako; kamor pridem, govore o meni. Lovš je ravno pripovedoval to, kar ste mi vi pisali, a vrag me vzemi, če nisem bil takoj napel prepirati, da se on pripravljiva na kako tatvino in da je basen o onih beračih izmišljena. Čakaj!"

(Dalje prihodnjik.)

Janko Kozmek:

Nedeljska pisma.

XVI.

Jesen je tukaj. V jutru se vlaži gosta, mokra megla preko daljnega polja, kjer reže lemeš trdo zemljo za rast in obili sad zlate pšenice, po gosdu otravava mrzli veter polagoma orumenelo listje, in kaplja za kapljo pada raz rosne smrekove veje. — Prički molče, le visoko v zraku se čuje večsah hripavi glas potujočih črvarov, ki hita v velikanški travigolji vrsti proti jasnemu jugu a po zelenih travnikih, kjer je "snoči slanica pala", ni videti več pisanjih rožic, — kmetova kosa jih je že zdavnaj položila na mokra tla, in kar jih je še ostalo, povešajo vse svoje vele glavo, kakor — naš doktor klečepas. Osta svoje vodenoplate oči, kadar frančiškanski škopulir iz svojih nemških prsi potegne in poljubivi ga moli tri dolgo zategnjene očenaše in dve veri za blagost, srečo in razvitek ne vem če dobro ali slabomolzne banke "Slovenije".

Da, jesen je tukaj! Naš ljubi grof Aleksander bo menda kmalu odpravil in snel svojo lepo dvocevno pokalico s klina, in od jutra do večera bo slišati glasen strel po ljubljanskem močvirju. — Kazinski "gretbroderji" so dali tudi še svoje pulke alugam, da jih osnažijo, nakupili so si že smodnika in svinca, in v tistem slatem času, ko bo doktor klečepas na vas kriplje pridružil gorenske trejtalke, naj mu pomagajo pri volitvi v Kranju, na Vrhniki, v Kamniku itd., bodo tudi nemški "gretbroderji" začeli streljati, in kijunači na močvirju in v "stadwaldu" ne bodo vedeli, ali so kijunači ali Slovenci, — in mi Slovenci ne bomo vedeli, ali smo Slovenci, ali pa smo kijunači. Naš grof tudi časi tole premišljuje, pa še ni prišel do rešitve tega vprašanja. O ti lepa, prijazna pesem! Gospod Železnikar v Trzinu že tri tedne študira svoj deviški volilni govor, pa še ne zna več kakor "Meine Herrren!" ... Hvala bogu, da taka mrzla burja piše, če ne bi se bil ta triški eimbroy kandidat že zdavnaj stopil, — tako vroče mu prihaja pri

spolnino na volitve. Doktor Behafer hodi z debelim šalom okolo vrata, — da ne bi ohripel, — kakšna nesreča na dan volitve! Vladni svetovalce Roth je pa menda svoj poklice izrešil, zakaj taki "prefekti", kakor jih on pošilja bore podložnim uradnikom, bi se pristovali kakemu generalu. Žalostno je zares, kakor sem že večkrat dejal, da se toliko ljudi v svojem poklicu zmoti. Koliko bi jih še lahko hodilo v Ljubljani pred kazino gorindol, ali pa v Gradcu po "stadparku". — Koliko zaslužnih penzionistov, — katerih vsak bi se trkal ponosno na hrabre pral in dejal: "Jaz bi tudi lahko kakšno — Sadevo izgubil!" Škoda za nje škoda zate — bore Avstrija.

Oh ti juba, prijazna jesen! Mrzla si postala, burja tako divje piše akori špranje v oknu, in v treh tednih nam pošlje morda že sveti Lukč celo kopo belega snega! Da, beli sneg beli žalostni sneg bo padel na to ravno polje, na te zelene gosde, ki se še niso otresli svojega poletnega naklita. In v treh tednih bodo volitve. Vražje volitve! da mi spomin na nje moti vsako poetično čustvo! Dežman si je naročil za debel kožuh in polhovo kapo, da bo potoval v Kočevje. Bog ga varuj, da se ne prehladi! Doktor Klečepas pa se je obljubil peš romati v Marjino-Celje, ako bo izvoljen; bog daj, da mu ne bo treba devljev trgati po tem boljsem potu. Gospod iblahtar "Caramba" si je izposilil že "urlaub" pri svoji ženi za tisti večer, ko bodo volitve, in Ehrfeld je naročil v Gradcu mnogo, mnogo piva in štajerskega šampanjca — naš oče doktor Janes Bleiswisa pa je dal v nedeljo pri Sv. Jakobu deset krajcarjev za "ofer" — za Hohenwarta pa Notranjskem. Tako se pripravljajo vsi ljudje, vsi prvaki, vsi ustavki in kar je še drugih interesentov za te velevažne volitve. Marsikdo bo na večer tistega dne zvedel, po čem je "žmah", marsikdo bo videl, da "kri ni voda" in marsikomu se bode lahko dalo po dunajsko:

"Warest net aufi glicgen, warest net obi gfohlen."

Naš grof pa bo snel puško s klina, in ako bo prinesel domov dva kijunača — pa bo vesel!

O ti lepa, prijazna jesen! Rožica so proč, gospeja moja, dehtela, vesela pozicija se je umaknila težnim, melanholičnim občutkom, ognjenorodeča pelargonija, ki cvetela še na vašem oknu, se vedno bolj in bolj obetava, in kmalu, kmalu se bodo izpolnile nad menoj tožne besede fantovske pesmi:

Po gorah je ivje po ravnem je mrz, in mojemu srcu je vedno dolgea. (Dalje prihodnjik.)

V NAJEM SE ODDA

trgovina z grocerijo, poleg so štiri sobe za stanovanje. V veliki slovenski naselbini v Meadow Lands, Pa. Za pojasnila pišite na naslov: John Stare, Box 85, Meadow Lands, Pa. (Adv.)

FRANK GLASS Victor in Columbia Gramophone na rog ali brez roga. Cena \$22.50 do \$45.00, kakor tudi Slovenske Victor plošče dobite edine le pri

IVAN PAJK, VICTOR DEALER, 24 Main St., Conemaugh, Pa. Nove ceneke pošiljam zastonj.

CUNARD
ANCHOR
V JUGOSLAVIJO V 9 dneh
na močvirjih velikih, ki vsebuje vse
torke
AQUITANIA 45,647 ton
MAURETANIA 30,704 ton
BERENGARIA 52,022 ton
Priznane kabine za tretjo razreda
povsem v 2. 4. 6. posteljah. Krasni
obedi, kadila in polna sala.
Pokrito premenado nadkrova. Izvrti
na krito premenado nadkrova. Nole-
nih stih.
Cunardovi Money zbirni so izplačljivi v
Jugoslaviji hitro, varno in zanesljivo.
Za potni listek in
druga poslašila
uporabite pri bli-
njem avzalu v
vsem mestu.
CUNARD ANCHOR LINE,
140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

ŠESTMESEČNA TEKMA PRI NABIRANJU NOVIH NAROČNIKOV ZA PROSVETO.

**POZOR!! ČITAJTE!!
PRIDRUŽITE SE TEKMI!**

Glavni upravni odbor S. N. P. J. je sklenil, da se priredi šestmesečna tekma za pridobivanje naročnikov na Prosveto. Tekma traja šest mesecev. Prične dne 1. junija in konča dne 30. novembra t. l.

Vsak član ali članica S. N. P. J. in društva v celoti se lahko pridruži ti tekmi.

Določene so naslednje nagrade, katere se točno izplačajo vsem tekmovalcem, ki so do njih upravičeni:

- Za 2 nova celoletna ali za 4 polletne naročnine—3 knjige Književne Matice.
- Za 3 nove celoletne ali za 6 polletnih naročnin—4 knjige Knjiž. Matice in polletna naročnina na Prosveto.
- Za 5 novih celoletnih ali za 10 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in celoletna naročnina na Prosveto.
- Za 10 novih celoletnih ali za 20 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in lepa krasna poslačena ura.
- Za 15 novih celoletnih ali za 30 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasna poslačena ura in verižica.
- Za 20 novih celoletnih ali za 40 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni "Rogers Silver" namizni sestav in "Fountain Pen".
- Za 25 novih celoletnih ali za 50 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Carona Typewriter, pisalni stroj male vrste.
- Za 30 novih celoletnih ali za 60 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Remington Typewriter, male vrste pisalni stroj.
- Za 35 novih celoletnih ali za 70 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni fin gramofon in 12 izbranih slovenskih plošč.
- Za 40 novih celoletnih ali za 80 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in v.lik Underwood Typewriter, pisalni stroj.
- Za 50 novih celoletnih ali za 100 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in prava zlatna ura in verižica.
- Za 75 novih celoletnih ali za 150 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni prstan z diamantom.
- Za 100 novih celoletnih ali za 200 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in zlatna ura in prstan z diamantom.
- Za 150 novih celoletnih ali za 300 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Ford Touring Automobil, avtomobil Fordovega sistema.
- Za 200 novih celoletnih ali za 400 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in avtomobil Chevroletovega sistema.

Vsak tekmovalec ima pravico, da lahko spremeni gornje nagrade v zahtevo za dobiček v gotovem denarja po dogovoru.

Za vsak slučaj enakosti v tekmi se bodo dale enake nagrade dvema ali več tekmovalcem.

ZELO VAŽNO JE, DA SI ZAPOMNIJO VSI, KI SE BODO PRIJAVILI ZA TEKMO, DA SE PRI TI TEKMI NE PLAČA TEKMOVALCEM PROVIZIJA IN VSAK TEKMOVALEC MORA UPOSLATI CELO SVOTO UPRAVNIŠTVU. To se je odredilo vsled tega, ker so nagrade tako visoke v kolikor jih dovoljuje zakon te vrste.

Člani, članice ali društva, ki se žele udeležiti te tekme naj takoj pišejo po potrebne listine in knjižice za nabiranje novih naročnikov upravi Prosveto na naslov: PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., enako je nasloviti vsa pisma in denarne pošiljate.

Prosveta je lastnina Slovenske narodne podporne jednote, ki jo izdaja v izobraževalne namene. Člani Slovenske narodne podporne jednote so veliko žrtvovali za razširjenje čitaljskega kroga Prosvete. Večina agitatoričnega dela je bila dozaj opravljena brez kake odškodnine ali pa za zelo majhno odškodnino. Izvrševalni odbor S. N. P. J. je zaradi tega zaključil, da se razpišejo za pridobivalce naročnikov na Prosveto boljše nagrade, kot so bile dozaj v navadi, da se trud neumornih delavcev za razširjenje Prosvete saj deloma odškoduje.

Bratje in sestre člani Slovenske narodne podporne jednote, sedaj se vam nudi prilika, da si pridobite nagrado in da pomagate razširiti vaš lastni list Prosveto! Torej na delo!

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.